

رضی الدین، علی بن موسی بن جعفر ملقب به «ابن طاووس» از بزرگان علمای امامیه و جامع علوم مختلف است. ابن عالم زاهد و پارسا صاحب کراماتی بوده که علامه حلی به برخی از آن‌ها اشاره کرده است. وی را مستجاب الدعوه و واقف بر اسم اعظم دانسته اند و از برخی تألیفاتش بر می آید که به ملاقات حضرت ولی عصر(عج) نائل شده و برخی نکات را از محضر حضرت استفاده کرده و از جمله اسم اعظم را از زبان مبارک امام زمان(عج) آموخته است. وی دارای نفس عجیب و بسیار تأثیر گذاری بوده است.

از کثرت ورع و تقوی او را «قدوة العارفين و مصباح المجتهدین» لقب داده اند. از دادن فتوی در احکام شرعی به شدت امتناع داشته و جز کتاب «غیاث الوری» که حاشیه ای بر یک کتاب فقهی است کتاب دیگری تألیف نکرده است.

تولد او در سال 589 یا 583 در حله و وفاتش روز دوشنبه، پنجم ذیقعده سال 664 هجری در بغداد بوده است البته جسم مطهر او را در نجف در جوار بارگاه ملکوتی سید الاوصیاء علی بن ابیطالب علیه السلام به خاک سپرده اند.

سید در زمان مستنصر، خلیفه ی عباسی می زیسته و با این که خلیفه تلاش کرد او را وارد مسائل سیاسی کند و منسب "نقابت طالبین" را به او واگذار کند ولی موفق نشد. در زمان سقوط بغداد توسط هلاکوخان، نقابت طالبین را بر او تحمیل کردند. گرچه سید در ابتدا نپذیرفت اما خواجه نصیرالدین طوسی او را آگاه کرد که در صورت عدم قبول، او را خواهند کشت.

گذشته از علم و دانش بسیار دقیق، عمیق و مراقب بود به همین جهت میرزا جواد ملکی تبریزی که خود از عرفای بزرگ است لقب «سیدالمراقبین» را به ایشان داده است.

با این که عمر طولانی نداشت 50 تا 60 جلد کتاب را به او نسبت داده اند. بیشتر این کتب در زمینه ی دعا و زیارات است از جمله؛ اسرارالصلوة، الاقیال الصالح الاعمال، مصباح الزائر، جناح المسافر، الطرائف فی مذهب الطوائف، کشف المحججه لثمره المهجه، یکی از آثار او کتاب مشهور «اللہوف یا الملهوف علی قتل الطفوف» است که بارها در هند و ایران به چاپ رسیده است.

معرفی کتاب لہوف

لہوف از واژه ی "لہف" به معنی سوگ و ناله و "طف" به معنی اندک و کم گرفته شده. کربلا دست کم شانزده نام داشته که برخی عبارتند از: مشهد الحسین علیه السلام، غاضریه، نوایس، طف و...

شیخ جعفر شوشتری(ره) مقتل ایشان را مشهورترین مقتل می دانسته است. سید، شاعر، ادیب و نقاد هم بوده است لذا ردپای ذوق ادبی او در لہوف قابل مشاهده است. بیان کتاب لہوف بسیار نرم بوده به گونه ای که می توان آن را به صورت مرثیه خواند. این کتاب با یک شیوه ی داستانی نوشته شده است. سید، چاشنی های شعری خود را درجای جای کتاب آورده به گونه ای که کمتر صفحه ای از کتاب است که یک شعر در آن نباشد. اصل کتاب لہوف عربی است و چندین بار به فارسی ترجمه شده است. از جمله این ترجمه ها می توان به کتب زیر اشاره کرد:

1. ترجمه ی میرزاقلی خان به نام «لجۃ الامم و حجۃ الامم»
  2. ترجمه شیخ احمدین سلامه ی نجفی
  3. ترجمه ی سیداحمد فہری زنجانی به نام "آہ سوزان بر مزار شہیدان"
  4. ترجمه ی سید محمد صفی.
  5. ترجمه ی علی بن شیخ العراقین که ترجمه ی منظومی از این کتاب است.
  6. ترجمه ی محمد ابراہیم معروف به «بدایع نگار» به نام «فیض الدموع» که در سال 1370 شمسی به چاپ رسیده است اما احتمال می رود که تشابه متنی میان این دو کتاب باعث شده که تصور شود ترجمه ی "لہوف سیدین طاووس" است.
  7. ترجمه ی محمد طاهر دزفولی به نام "سوگ نامہ ی کربلا" که ترجمه ی نسبتاً آزادی است و در برخی موارد در ترجمه کم و یا زیاد شده است.
  8. ترجمه ی عقیقی یخشایشی.
  9. ترجمه ی محمد محمدی اشتہاردی به نام "غمنامہ ی کربلا".
  10. ترجمه ی شیخ عباس قمی در سال 1322 ه.ش.
  11. آخرین ترجمه ی کتاب از آقای علیرضا رجالی تهرانی است.
- قدیمی ترین ترجمه ی لہوف، از میرزا قلی تبریزی و به نام "لجۃ الامم و حجۃ الامم" می باشد.

کتاب لہوف در چند فصل یا به تعبیر خود سید به چند «مسلك» تنظیم شده است که برخی مترجمان همه ی مسالک و برخی یک یا چند مسلك را ترجمه نموده اند. مسلك اول با ولادت امام حسین علیه السلام آغاز می شود. البته این رسم در بسیاری از کتب که در مورد حضرت نوشته شده جاریست. بعد از تولد امام حسین علیه

السلام بخش عمده ای از زندگانی حضرت را در زمان پدر و برادر رها کرده به سخنرانی اباعبدالله علیه السلام در مکه می پردازد. لذا با همه ی ارزش این کتاب جهت دریافت گزارش لحظه به لحظه ی حرکت اباعبدالله علیه السلام از خواندن کتب دیگر بی نیاز نیستیم.

بعد از سخنرانی آن حضرت در مکه به شهادت قیس بن مصهر پرداخته است. قیس فرستاده ی اباعبدالله علیه السلام به کوفه است که در آنجا دستگیر شد و پس از بلعیدن نامه، عبدالله بن زیاد به او گفت تو را مخیر می کنم که از پشت بام به زمین پرتاب شده، یا گردنت را بزنم یا این که حضرت را سب کنی و نامه را افشا نمایی. قیس به منبر رفت و پس از توصیف حضرت از او دفاع نمود.

بعد از شهادت قیس دیدار اباعبدالله علیه السلام با حربن یزید ریاحی مطرح می شود که در این میان حدود 10 منزل و حوادث آن ها از قلم افتاده است. بنابراین با وجود مستند بودن، فاقد بخش های مهم است.

بعد از دیدار حرب با اباعبدالله علیه السلام به سخنرانی زهیربن قین و حر در محضر اباعبدالله علیه السلام پرداخته که در این فاصله هم بخش هایی مفقود از تاریخ کربلا گردیده است.

مسلك دوم از سخنرانی اباعبدالله علیه السلام در کربلا آغاز شده، سپس به برخورد محکم ابالفصل العباس علیه السلام و برادران حضرت با شمر بن ذی الجوشن و بعد از آن به شب عاشورا، شوخی و بذله گویی اصحاب، سخنرانی اماما علیه السلام و توبه ی حر اشاره نموده است.

بعد از آن به نماز ظهر اباعبدالله علیه السلام پرداخته، سپس به شهادت علی اکبر علیه السلام، حضرت علی اصغر علیه السلام، ابالفصل العباس علیه السلام و عبدالله بن الحسن علیه السلام پرداخته که در این بین به شهادت سایر اصحاب و بنی هاشم اشاره ای نگردیده است.

مسلك سوم با خاک سپاری شهدا در شب سوم شروع شده و در این جا نیز خلا و فاصله ها زیاد است و وقایع مهم نظیر شهادت اباعبدالله علیه السلام، غارت خیمه ها، برخورد با کودکان و اسرا، منزل کوفه و... بیان نگردیده اند.

بعد از آن به کوفه، شام و خطبه ی حضرت زینب علیها السلام، امام سجاد علیه السلام وام کلثوم و شهادت عبدالله بن عقیف ازدی پرداخته شده است.

ابن عفا از اصحاب حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام است که در جنگ جمل یک چشم و در صفین چشم دیگر خود را از دست داد. در اثر سر و صدایی که در خارج کاخ یزید به راه انداخت، تعقیق و در منزل خود به شهادت رسید.

به اعتقاد سید اربعین در همان سال اول اتفاق افتاده است. حال آن که برخی در این مطلب تشکیک کرده اند.

سپس به بازگشت کاروان اسرا به مدینه و دستگیری و سرنوشت قاتلان اباعبدالله علیه السلام می پردازد.

به جهت مقتل خوانی، مناسب ترین مقتل است و هیچ کتابی از این جهت بر آن ارجح نیست. لذا به ذاکران توصیه می شود از این کتاب جهت خواندن مرثی استفاده نمایند. لهوف کتابی شیرین، تأثیرگذار، روان و رویکرد آن اشک انگیزی و تأثر انگیزی است، در پی طرح درس ها، عبرت ها و مسائل عرفانی نیست. گرچه گاه برخی درس ها و طرائف کربلا غیرمستقیم در آن مطرح می شود.

(سوگنامه آل محمد(ترجمه کتاب لهوف) را از اینجا دریافت کنید)

برگرفته از: عاشورا نگاران، محمد رضا سنگری